

Rhododendron och surjordsväxter

Rhododendron yakushimanum 'Fantastica'

Rhododendron

Rhododendron är ett stort släkte som nu också innefattar det släkte som tidigare kallades *Azalea*. De kan vara både vintergröna och lövfällande. De säljs antingen som krukodlade eller med klump. För att göra odlingsråden lättare skiljer vi här på rhododendron och azalea.

Läge: Rhododendron föredrar ett ljust läge i halvskugga-skugga, men tål sol bara de får tillräckligt med vatten. Azalea trivs i soligare lägen och många får då också fin höstfärg. Båda vill gärna ha det vindskyddat.

Jord: Rhododendron och azalea trivs bäst i väl-dränerad mulljord med jämn fuktighet, rik på näring och organiskt material. De ska ha ett lågt pH 4,5 - 5,5 för bästa näringsupptag. Om pH-värdet är för högt får rötterna svårare att ta upp järn och det gör bladen gula och bleka.

Rotsystemet är ytligt och fint förgrenat och därför känsligt för uttorkning. Lätta och genomsläppliga jordar bör förbättras med rhododendronjord, lövkompost eller naturtorv. Blanda den befintliga matjorden till hälften med en blandning av lika delar kogödsel, barkmull och naturtorv eller färdig rhododendronjord.

De kan också med fördel planteras i upphöjda bäddar. Det är i synnerhet ett bra alternativ om din jord är lerig. Bädden ska vara minst 50 cm djup. Fyll planteringen med råge, eftersom mullrik jord alltid sjunker ihop med tiden. I en sådan bädd trivs också andra växter som är fina att plantera tillsammans med rhododendron, se surjordsväxter.

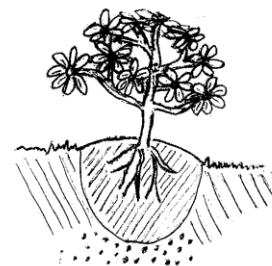
Förberedelse: Ställ den klumpade plantan i vatten 15 minuter före plantering. Den krukodlade plantan vattnas rejält i krukans.

Gräv en grop, 50 cm djup och 80 cm bred. Förbättra den befintliga jorden som förklarats ovan. Fyll på med 10-20 cm jord i botten på gropen och trampa till ordentligt.

Plantering: Ta bort krukans. Placera busken i gropen och fyll till hälften med jord. Trampa till jorden runt plantan så den sitter stadigt och vattna därefter rejält. Fyll på med jord, trampa till och vattna igen.

Se till att busken hamnar i rätt nivå. Översta roten ska hamna precis under jordnivån och **stammen får inte vara täckt med jord**. Den färdiga planteringen ska bilda en liten kulle i förhållande till omgivande markyta eftersom den mullrika jorden sjunker med tiden.

Täck gärna jordytan med några cm löv, kakaoflis eller kompost, det hjälper till att håll fukten, men se till att det inte ligger mot stammen. Rhododendron tycker inte om täckbark.

Vattning: De första åren måste du vara extra noga med vattningen. Vattna riktigt rejält vid varje tillfälle så att det går på djupet. Då klarar sig plantan bättre vid torrperioder. 30 liter/m² behövs för att vattnet ska tränga ner 30 cm. Kontrollera med en spade då och då så det inte är för torrt. 10 mm regn räcker inte för att tränga ner till rötterna i en torr jord!

Är det en torr höst är det väldigt bra att göra en rejäl vattning så plantan är ordentligt saftspänd före vintern.

Tips och råd!

Gödsel: Det här är växter som gillar gödsel. Mylla ner kogödsel sent på hösten eller tidigt på våren och ge dem sedan en giva höns- eller rhododendrongödsel senare på våren. Att lägga löv runt plantorna på hösten både skyddar och ger extra näring till nästa säsong.

Beskärning: Rhododendron tål beskärning och kan klippas för att se snyggare ut om de blivit risiga eller kala nertill. Lättare beskärning kan göras direkt efter blomning medan rejälare nerklippning hellre görs på våren.

På unga plantor gynnas knoppsättningen om de överblommade blomställningarna plockas bort. På gamla plantor har det ingen större betydelse, men det ser förstås prydligare ut!

Rhododendron 'Irene Koster'

Tänk på att skydda dina nyplanterade rhododendronbuskar (och övriga vintergröna växter) mot vårsolen, speciellt om marken fortfarande är frusen. Häng på en säckväv eller liknande som skydd tills marken har tinat och växten kan börja att ta upp vatten.

Rhododendron och azaleor görs sig bra i grupp och samplanteringar. Planteringsavståndet varierar naturligtvis med storleken på den fullvuxna busken men ett generellt mått är från 0.5 m för de småväxta till 1.25 m för de större.

Klockbuske *Enkianthus*

Surjordsväxter

Surjordsväxter är ett samlingsnamn för olika växter som föredrar att växa i markförhållanden med lågt pH. Det bör också vara väl-dränerade, mullrika jordar med god tillgång på vatten.

Exempel på sådana växter är japanska lönnar (*Acer palmatum*, *A. japonicum*, *A. shirawasara*), konvaljbuske (*Clethra*), klockbuske (*Enkianthus*), häxal (*Fothergilla*), trollhassel (*Hamamelis*), hortensior (*Hydrangia*), magnolior (*Magnolia*), buskrosling (*Pieris*), lagerhägg (*Prunus laurocerasus*) och blåbär (*Vaccinium*). Rhododendron och azaleor hör också hit.

Det är mycket trevligt att anlägga ett surjordsparti, det vill säga en samplantering av växter som trivs med dessa betingelser. Du kan välja att anlägga det i sol, halvskugga eller skugga, det finns gott om växter som passar, huvudsaken är att det är fuktigt.

Många perenner passar också att plantera i surjordspartiet. Här följer en lista på några som endera vill ha, eller tolererar, lågt pH i jorden.

Silverax (*Actaea*), majbräkensläktet (*Athyrium*), astilbe (*Astilbe*), kambräken (*Blechnum*), kaukasisk förgätmigej (*Brunnera macrophylla*), amerikansk hönsbär, (*Cornus canadensis*), fänrikshjärta (*Dicentra*), sockblomma (*Epimedium*), myskmadra (*Galium odoratum*), höstgentiana (*Gentiana sino-ornata*), brunnäva (*Geranium phaeum* 'Samobor'), alunrot (*Heuchera*), klockvippa (*Heucherella*), funkia (*Hosta*), löjtnantshjärta (*Lamprocapnos spectabilis*), strutbräken (*Matteuccia*), bergvallmo (*Meconopsis*), ormöga (*Omphalodes*), skuggröna (*Pachysandra terminalis*), fotblad (*Podophyllum*), vivor (*Primula* och treblad (*Trillium*).